

Este de două ori în septembra: Joi-a și
Dominește; era când va preinde im-
portanța materialor, va fi de trei său
de patru ori în septembra.

Pretiu de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ patraru 2 fl. v. a.
pentru România și străinătate:
„ anu intregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se fac la toti dd. cor-
respondinti ai nostri, si de a dreptul la Re-
dactiune Stationgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresa și corespondintele, ce pri-
vesc Redactiunea, administratiunea seu
speditură; că vor fi nefrancate, nuse vor
primi, era cele anonime nu se vor publica

Invitare de prenumeratiune

la „ALBINA”

pe anul 1875, cu preturiile si in condi-
tiunile de pana acum.

Budapest, in 7/19 ianuarie 1874.

In absintia Redactoarei mai vertosu-
dio caușă crisei politice incurcate, nu se
scăsa ieri foia nostra. Apoi intrădeveru-
procesului crisei ministeriale, care este
precum am însemnat la rondul nostru
— după natură ei — numărul ministe-
riale, ci și de partita, si chiar de sistema,
— a apucat o cale si a luat o direc-
tinne, intr-un modu cu totulu ne'ndan-
tenut.

Firesce, lucrul s'a incureat atunci,
candu partită asiā numita deákiana s'a
ingagiatu a votă in totalitatea ei *luarea*
in consideratiune a bugetului. Caci prin
acēstă ea intréga si compacta — a are-
tatui *incredere ministeriului Bitto*!

Acum acestu ministeriu, cu o mai-
oritate compacta imposante — vră a se
retrage, din motivul de a face posibile
o alta grupare a partitelor, o nouă for-
mare de majoritate, cu una nouă pro-
gramă.

Ei bine; la acēstă monarchulu,
juratu pe constituțiune — dice: *majoritatea*
văstra de pon'aciu-o vedu; cea-nouă, for-
mata pre nouă base, nu o vedu: formati-o
si aretat-mi-o mai antai si precisi-
acele nouă base, si apoi atunci sè vorbim
despre primirea demisiunei văstre si nu-
mirea unui nou ministeriu, pe acea nouă,
mie deplinu conoscuta si corespundinția
basa.

Cine pote luă monarchului in nume
de reu acēstă pretensiune logica si
constitutională?!

Dar acestu procesu pre acēstă cale
— este lungu si greu, si de aceea —
nime nu pote sè prevăda, cam se va la-
muri elu pana in fine!

Destulu că MSA puse conducerea
procesului in man'a d-lui Bitto, minis-
trului presedinte din cabinetul ce si-
cere dimisiunea; ér despre primirea de-
misiunei mai nainte d'a se lamurí si re-
gulă cele atinse mai susu — nu vră sè
anda.

Dlu Bitto chiamă pe K. Tisza acum
8 dile la Viena, unde acesta fù primitu
in audintia si — cum se suna, dede cele
mai linisitorie desluciru in privintia
cestiunilor de statu; ér in privintia celor
alte cestiuni — politice, finantiari, ba
dupa cum atinse „Reform” cea magiara
— chiar si *nationali*, s. a. s. a. se fece
invoire a se continuă consultatiunile la-
muritorie aici in Budapest.

Acum de alalta-ieri acēste consula-
tiuni au inceputu, si ele decurgu regu-
latu la locuința lui Szlávy, carele at-
catu in sanetate, nu pote parasi cas'a, de
cergu intre 7—8 corifei din drépt'a si
din stang'a, nu sub presedintia, ci numai
in presintia ca martore a d-lui
Bitto, pentru d'a face despre tōte reportu
MSale.

Spuserămu, care este scopulu, totusi
mai spicămu inca atât'a, că — este sè
se face din partită deákiana si cea ti-
sziana de pana acum — o partita
guvernamentală pură, pe temeiul nouă-
lor statoriri; dar cum, si candu va suc-
cede acēstă? — este o intrebare, la ca-
rea astadi nime nu pote sè dēs unu
respusu — nici măcar apropiativu.

Acesta este stadiulu de astadi alu
crisei. —

Alegerea de episcopu.

Aradu in 3/15 ianuarie 1875.

Dileu sè ajute! Aminu! . . .

Ajă credem, că lucru mai bunu
si eu mai buna intelegeră, de multu nu s'a
facutu intre noi. Nu că nu s'ar si intem-
platu in totu lucrul acesta nici o disonan-
ția, ci — pentru că foră multa certă și
greutate, in fine cu eea mai buna co-
ntelegeră s'a facutu cea-ce s'a facutu.

Eca decursulu lucrului pre scurtu.
Ceremonile pure bisericesci — n'avemu
sè le atingem, căci ele sunt puraria
totu acelea.

Destulu că ieri sér'a se intruni o
conferintia, carea curendu se invot a
face o *alegere de probă*, cu acea condi-
tiune, ca minoritatea sè se supuna majori-
tății, remauendu liberut celor ce si-ar
crede ingreuiata consciintia, la actul
alegerii a dă bile albe.

Resultatulu votării fu, că 36 se de-
chiarara pentru Metianu, 3 pentru
Popă, 1 pentru Papp, 1 pentru Belesiu;
ér 13 deputati preotesci, mai vertosu
protopopi, tienendu mai antai intre sine
o consultatiune, se abtienura de la votu,
aretandu-se nelinișciti in engetulu loru
prin pasirea majoritatii, adeca prin ne-
desbatea asupra *calificatiunei*.

Prin acēstă votare alegerea eră decisă;
căci de parola d-lorū deputati, par-
cipantii la conferintia, nime nu se potea
indoi.

Astfeliu sost astadi la 10 ore sie-
dintiș electorale, afandu adeca pre toti
deplin orientati; astfeliu foră nicio im-
pedecare se deschise siedintia, se verifi-
cara trei membri nou alesi, se constatara
55 de deputati presenti, si apoi se incepă
si fini votarea, so fece scrutinul prin
metropolitul presedinte si sub con-
trola barbatilor de in credere Borlea si
Cosma, in care urmăre, in aplausulu adun-
ării intrege se enunciă resultatulu:

Ioane Metianu intrunindu 43 de votu-
ri, este alesulu Episcopu alu Ara-
dului, Halmagiului, lenopolei, Oradei-mari
si alu părtiloru banatice annessate!
Nicol. Popă — 1 votu;
Andrei Papp — 1 votu;
10 bile albe. —

Despre insufletirea generale — dora-
nici nu mai este trebuintia d'a aminti;
ajunge a spune, că dejă la alu 28-lea votu
intrunitu, adeca la atingerea majoritatii
absolute, adunarea intréga prorupse in
eschiamatiunile cele mai viue de „să
traiescă”!

Totu insa căti nu audisera de con-
ferintia premesa, se intrebă că: — *6re*
cele 10 albe, ce vor sè dica?

Noue ni pare reu de motivulu ac-
stor'a, si mai multu de *interpretarea* ce
o dă publiculu acestei manifestatiuni a
unei părti a clerului nostru, si inca a
acelei a ce se tiene mai bunu si mai cultu,
si carele in fapta se areta elu insusi *iso-*
latu si — parasitu de turma, precandu
totusi avemu convingerea, că inten-
ția nu a fost rea, ba că motorii credeau
a face unu actu de mare inteleptiune!

Hei, hei! Reu, slabu s'a socotită.
Dar — fie . . .

Noi — nu vom sè lamurim inci-
dintele mai de aprópe, cu atâtua mai pu-
cinu sè scotemu nume la lumina; dar
atât'a insemnatu, că — sunt bine co-
noscute; că — se scăia, cumca preotimea
a votatu in dōue, resp. *trei părți*: 9, si
adeca 8 protopopi si unu preotu cu *bile*
albe, (cătoru a accesu si unu mireanu; 9,
si adeca 4 protopopi si 5 preoti cu ma-
ioritatea pentru Metianu, unu preotu cu

Popă. Fora cele intemplete in conferin-
ția, acēstă nu se potea scă asiā de posi-
tivu; si acēstă eră multu mai bine intre
imprejurările de astadi. —

Dupa proclamată alegere, Babesiu
se scolă si fece o propunere, pentru in-
sarcinarea consistoriului aradanu, ca se-
se ingrigescă a aduce in curatul prin acte
autentice formalii, inca nainte de instala-
re — *starea averii private si familiari*
a nou alesului Eppu, si a celei diecesane.

Acēstă propunere parintele preside-
dinte metropolitul o societă de prisosu si
— ca pre aparteninte la competintia
sinodului eppescu, o combatu cu ener-
gia; dar si Babesiu si inca unii o sustie-
nura totu cu asemenea energia, anume
ca de competitintia si detorintia a sinodu-
lui chiar electoral; in care urmăre ea
si fu primita de sinodu. —

In siedintia continuativa de dupa-
mediadi se fece si se primi propunerea,
ca parintele nou alesu Eppu, (carele la 4
bile sosise si fusese intempinat de o mare
multime, intre manifestatiuni de bucuria)
— sè fie poftit in siedintia pentru
d'a se declară asupra primirii alegierii;
cea-ce urmandu, santi'a sa la descoperi-
re resultatului alegierii prin gur'a Esc.
Sale parintelui metropolitul, response
prin cele mai frumose cuvinte de recu-
noștiintia si prin declararea, că — se
supune vōcei poporului, carea este vocea
providintiei!

Astfeliu se termină acēstă parte a
siedintei electorale, afandu adeca pre toti
deplin orientati; astfeliu foră nicio im-
pedecare se deschise siedintia, se verifi-
cara trei membri nou alesi, se constatara
55 de deputati presenti, si apoi se incepă
si fini votarea, so fece scrutinul prin
metropolitul presedinte si sub con-
trola barbatilor de in credere Borlea si
Cosma, in care urmăre, in aplausulu adun-
ării intrege se enunciă resultatulu: —

Budapest, in 12 ianuarie 1875.

Francia — de la desteparea sa in re-
volutiunea cea mare la finea veacului trecutu
— a facut multe incercări, pentru de a afla si
statori cea mai potrivita forma de guvernare:
15 constitutiuni s'a urmatu un'a pe alt'a de
atunci si pana astadi.

Am insemnatu la tempu seu si noi, că
adunarea nationale d in Versalia, la 30 ian.
erasi a votatu o constituțiune. Prin acēstă
constituțiune s'a delaturatul provizoriul celu
ce implea de grigi nu numai pe poporul fra-
cescu, ci pe tōte poporale maltratate si ca atari
amice naturali ale Franciei, carea prochiamă
si lupta pentru egalitate, libertate si fracie-
tate. Majoritatea carea a redatu Franciei li-
niscea absolut necesaria pentru regenerare,
a consacratu priu votulu seu Republica' le-
gale si definitiva in Francia, căci amendamentele
lui Wallon nu numai implica essi-
tintia formei de guvernă republicanu, dar
ele si reguledia continuarea acēstei forme.

Totu lumea se intrebă, la resunetu
acestei faime, cum s'a potutu compune
majoritatea, ce votu constituțiunea re-
publicana, fiind actualea Adunare na-
țională — un'a din cele mai monarchiste.
Evenimentul eră cu atâtua mai ne-explicabile,
eu că mai anu-tierii, acestasi Adunare re-
spinse propunerea lui C. Perier, ce eră cu
multu mai pacinu favorabile repub-
licanilor, de ora-ce ea cerea ea formă
de guvernare sè se statoresca definitivmente
numai la 1880.

Astadi este cestiunea luminată. Nici
din o parte nu se mai contradice, că de pri-
mă causa a acostoi cucoriri republicane tre-
buie sè se considere *disciplină*, la carea se
supunu astadi toti membrii stangei pana la
celu din urma omu. Meritul acesta se atră-
be apoi lui Thiers si Gambetta, căci acesta
mediochi, ca stang'a estrema sè se apropia de
politie centralui stangu, de republicanii

moderati, ér cel'a facu sè dispara ne-inorede
rea, cu carea se portau pana acu republicanii
moderati facia de stang'a estrema, de repub-
licanii radicali.

A dou'a caușă, care contribui nu pu-
cinu la compunerea majoritatii de la 30 ian
este de o parte *convictiunea* ce si-o castigara
multi din drept'a, că adeca tiér'a nu mai
pote, nici nu mai voiesce a suferi proviso-
riul celu nelinișcitoriu, ér de aci de alta parte
apo *temerea de iugamfatu Bonapartismu*.

Acestea au fost causele ce produsera
majoritatea de *vnu* votu la 30 ian. si carea
mai tardiu se immulti cu *optu*, apoi cu *două-*
eci si in urma cu două-sute de voturi.

Dă ceriulu, ca acēstă majoritate sè fie
permaninte!

Acestea premitiendu lasămu aci se
urmă testulu constituțiuni votate la 30 ian u-
ariu 1875 :

I. Poterea legalatoria o esserciédia dōue
camere: Camer'a representativa si Senatul.
Camer'a representativa se compune din de-
putati alesi prin sufragiul universale, in in-
tinctiile dispuseniilor legii electorali.
Constituirea Senatului se statoresce prin o
lege specială.

II. Presedintele republicei se alege, cu
majoritate de voturi, prin Camer'a representa-
tiva si Senat, cari ambele la acestu casu se
compunu in o Adunare. Elu se alege pe siepte
ani si pote fi realesu.

III. Drepturile si detorintele presedintelui
se reguledia prin punctele 44,49—57 si
60—66 din constituțiunea de la 1848.

Presedintele pote, in contielegere cu
Senatul, să dissolve Camer'a representativa
si nainte de a fi spiratul mandatulu ei.

In acestu casu colegiele alegorii sunt
de a se convocă la alegeri nouă celu multa in
trei luni de dile.

IV. Ministrii sunt responsabili solidar-
mente pentru politică generale a guvernului,
pentru faptele loru personali inse sunt
responsabili numai individualmente. Presedintele
republicei este responsabil numai in
cassu de inalta tradare.

V. La devenirea in vacanta a poterii
presedintiali, se aduna camerele numai de
cătu si purcedu la alegere; intr'aceea mi-
nistrii esserciédia interimalmente poterea
de guvernare. Camerele sunt indreptatate,
sē din indemnulu loru seu la iniciativă pre-
siedintelui, să enuncie, că este de a se revede
constituțiunea.

Pana la 1880 senguru maresialulu Mac-
Mahon pote propune revisiunea. Revisiunea se
pote aplică si asupra formei de guvernare. Am-
bele camere si-tieni siedintele in Versalia.“

Punctele constituțiuni de la 1848, cari
stau in legatura cu punctulu III. din consti-
tuțiunea presente sunt:

,44. Presedintele trebuie să fie nascutu
francesu, să fie celu pucinu de 30 de ani si să
nu-si fi perduto nici odata calitatea de ceta-
tianu francescu.

49. Are dreptul să prezente prin mi-
nistrii sei proiecte de legi manteau adunării na-
ționali. Elu supravighiedea si asecură execu-
tarea legilor.

50. Elu dispune de poterea armata, inse
fora de a poté să o comanda elu insusi candu-va.

51. Nu are dreptu să ceddie nici o par-
ticie de pamentu din teritoriul Franciei,
nici a dissolve ori prorogă adunarea na-
ționale, nici a precurmă actiunea legilor, sub
nici o forma.

52. In mesagiul anuale substerne adun-
ării naționali unu raportu despre starea ge-
nerale a treburilor republicei.

53. Elu negotiedea in cestiunile de con-
ventiuni internaționale, si le si essecuta ac-
stea. N

54. Elu vighiadă asupra aperării statului, înse nu-l pote esserse nainte de a fi cercat opiniunea consiliului de statu. Amnestie generală se potu dă numai pe calea legii. Președintelui republicei, ministrilor, precum și tuturor acelora, cari au fostu judecati prin tribunalulu supremu de statu, pote sè li dèe gratia numai adunarea naționale.

55. Dreptul de agraciare este alu sou, înse nu-l pote esserse nainte de a fi cercat opiniunea consiliului de statu. Amnistie generală se potu dă numai pe calea legii. Președintelui republicei, ministrilor, precum și tuturor acelora, cari au fostu judecati prin tribunalulu supremu de statu, pote sè li dèe gratia numai adunarea naționale.

56. Președintele republicei promulgă legile în numel naționii franceze.

57. Legile urginti trebuie să se publice în trei dile, ér celealte colu multu în trei luni, numerandu-se de la diu'a în carea au fost votate de adunarea naționale.

60. Consilii poterilor esterne se acordă todia la presedinte.

61. La sorbatorile naționale președintia e a lui.

62. Locuintă i se dă pe spesele republicei și are o lista civilă anuală de 600.000 franci

63. Resiede unde este adunarea națională, și numai atunci pote să părescă teritoriul de pe uscatu alu Republicei, candu lu-impoternicește spre asiā ceva o lego speciale.

64. Președintele republicei numescă si dimisiunedia ministrii. Elu denumesce si dimisiunedia, in consiliul ministeriale, agenții diplomatici, pe comandanții supremi ai armatei de pe uscatu si de pe mare, prefectii, comandanțele supremă a politiei naționale din departementulu Seine, locuitorii din Algier si din coaste, procurarii generali si pre ceialalti amplioati de rang superior. Elu denumesce si dimisiunedia pe amplioati de statu inferiori, dar la propunerea concernintilor ministri si sub conditiunile statorite prin lege.⁴ —

Budapesta, in 15 februarie n. 1875

Dupa votarea constituutiei de la 30 ian. Adunarea națională din Versalia se prorogă pana la 11. l. c. pentru de a pregăti in estu-tempu proiectul de lege asupra constituutiei Senatului, dupace constituutie votata are potere de lege numai dupa votarea legii de constituutie a Senatului.

La 11 februarie se purcește deci la desbaterea proiectului de lege asupra constituutiei Senatului. Cu 322 contra 310 voturi s'a adoptat amendamentul deputatului din stang'a *Pascal Duprat*, prin carele se statorescă, că Senatul se compune din membrii alesi chiar dupa aceeași lege, dupa care se alegu si membrii Camerei reprezentative.

De aci se vedi, că totu majoritatea de la 30 ian. este ceea ce dă tonul in Adunare.

Ce sè vedi înse vineri la 12 februarie! Dupa ce la desbaterea specială se votă legea, in sensu republicanu, ea fit respinsa in totalu, la ceteare a dou'a, cu 368 contra 345! Aceste votu fù produs: prin drept'a estrema, carea se abținuse de la votu la desbaterea specială; apoi prin intrigile ducelui Broglie din centrulu dreptu, care votasclă desbaterea specială contra amendamentului Duprat, si in urma, in cătu-va prin nesinceritatea orleanistilor, cari se aliasera pana acilea cu republicanii — numai pentru a insuflă ingrijiri nuantelor din drept'a si din tem'a de bonapartisti. Astu-feliu bonapartistilor mai alesu li succese a sparge majoritatea dela 30 ian.

A contribuit la compunerea acestui votu si declaratiunea ministeriului, că constituindu-se in Adunare o majoritate nouă, președintele Republicei doresce ca ministeriul să emane din sinulu acesteia si de aceea ministeriul actual va sè demisiunedia.

Destulu că in urm'a acestui evenimente ne-asteptat, Brisson propuse dissolverea adunării generali, ceea ce se respinsă înse cu 407 contra 266 de voturi. Nu s'a potutu deci mediloci dissolverea camerei, dar a urmat crisea ministerială.

Președintele insarcenă pre Broglie cu compunerea cabinetului. Încercările acestui-a înse fura deserte, căci Orleanistii nu voiesc nici de cătu sè intre in unu cabinetu cu bonapartistii, amenintându pentru casulu contrariu érasii prin o coalitie cu republicanii, cea ce facu si bonapartistii pentru casulu candu ei n'ar fi reprezentati in ministeriu. In urma urmelor se pare că totu ar fi numai o pressiune din partea lui Mac-Mahon, pentru de a face pe republicanii să retirede.

Intr'aceea se pregatescu proiecte noue pentru legea de constituutie a Senatului a carora rezultatul peste scurtu tempu vom sè-lu cunoacem.

Diu Spania scirile ce sosescă de 5-6 dile in căci — sunt forte triste si ni dovezescu, că Regulitatea lui Alfonso nu are nici farmocul, nici porocul, la care se asteptă lumea conservativa.

Armatele regali, ce atâtă do cu curagiu incepuseră a naintă, strimtorindu reu pre rebelii carlisti, pona sè ajunga a combate si sparge cuibulu de la Estella, in mai multe locuri fusera ele — foră veste atacate si reu batute de Carlisti; insusi bietulu Rege Alfonso de repetitive ori devin in pericolu d'a fi prinsu si ucis, si numai cu mare necasu potu scapă cam prin fuga.

Astfelui Regele returnandu la Madrid se intielege că — nimbulu seu a scapatatu si poporul se intréba că: ce ore a căscigatu prin tradarea si parasiște Republicei?

Deci pre candu poterile cele mari un'a dupa altu vinu a reconoscere pre Rege si a-lu fericită la ocuparea Tronului, totu atunci nemulțamirea in tiéra cresce infrosciatu! —

La finantiele tierii ungureșoi.

Sciindu că avemu mihi de cetitori, cari se interesedia forte multu de starea materiale a patriei, cari cugeta si judeca si — sciu că, acăsta stare materiale este bas'a p ogresulni si prosperării comune, si — este mesur'a cu care singura se pote măsură securu valoreas si meritulu sistomei si a guvernului de la putere: de acea ni sentim de detorintia, pururi a constată in facia publicului nostru cifrele positive, faptori actuali, nenegabili, in aceasta privintia.

Angustulu spaciu — ce e drepta, nu ni ieră a fi forte speciali; dar credem că această pentru scopulu nostru nici nu este absolut de lipsa. Suntemu convinsi, că cetitorilor nostri ajungu si pré ajungu spre orientarea loru, cifrele generali.

Èta ce ni arăta reporturile si datele publicate insusi din partea guvernului, prin chiar foile sale. —

In intregu anulu 1874 tiéra intréga a incassatu venitul curat, in cifra rotunda 134 milione fl. v. a.

Totu in acelu anu s'a cheltuitu 180 milione.

Si asiā adeveratulu, faptele deficitu a fost de 54 de milione; — cu 21 si din multe milione mai mare de cătu celu preliminatu — de 32 $\frac{1}{2}$.

Èta deci o adeverintia fapteca, echaltante despre ceea-ce noi pururiă intonamă, că — preliminarile si deficitile noastre propuse de guvernulu magiaro si statorite de mam elucii sei — sunt numai pe chârtia adeverate; in fapta ele — pururiă sunt — o smagire a lumii, a poporului, si prin consecintia apoi — o sinamagire a domnilor!

Si — cum ore s'a nascutu acelu deficitu colosal, peste preliminariu?

Simpo asiā, că in decursulu anului 1874, cu 11,332.000 fl. s'a incassatu mai puinu, de cătu ce a fost preliminatu, era cam cu 10 milione s'a cheltuitu mai multu.

Si intru acăstă este o regularitate constantă, care de 3-4 ani se observa oblu.

In anulu 1872 s'a incassatu venitul curat 130 milione, — cu 6 $\frac{1}{2}$ milione mai puinu de cătu era preliminatu; èr deficitulu a fost — 21 milione.

In anulu 1873 s'a adunatul venitul curat cu 127 milione, — cu 21 $\frac{1}{2}$ de milione sub preliminariu; èr deficitulu a fost — aprobé 62 milione.

In anulu 1874 s'a adunatul venitul curat, cum arataramu mai susu, 134 milione, (mai multu de cătu si la 1873 si 1872; firesc prin essecutunile cele infrosciate,) — cu totu acestea — sub preliminariu cu aprope 11 milione; èr deficitulu a fost — 54 milione.

Ei bine; dlu Ghirzy si cu ai sei, crede a mai poté stórcu anulu acesta — inca la 21 de milione; adeca pan' la 156 de milione venitul curat!

Dar de unde, pentru Ddieu!! —

Apelul.*

cătra junimea romana studiobă din Austro-Ungaria.

Numai pucine dintr-o poporale Europei au avutu a se luptă cu atâtea pedece si pericole, intru sustinerea loru ca celu romanu.

Frundiarindu istoria romana cea scrisă cu lacrime si sange, trebuie să stai si sè te miri, că s'a potutu sustiné acestu poporu.

In decursu aprope de una mitia si diu-mate de ani, tôte poporale barbare din Oriente, séu cari atinsera Orientele, tôte din resporeri se incercă a nimici sentinel'a Latinismului in Oriente. Mihi si mihi de Huni si de Gepidi, de Avari, Bulgari si Magiari, — incercat-sau si Gotii, potopu — potopu cu totii, Lesii si Osmanni, multi ca nasipulu marii: — dar Romanii totusi n'au perit, — căci sunt neperitori; căci sunt filii Romei — eterne!

„Ca o stancă nalta, ce din vîru de munte, Tuna, se rostogolesce, cade, rupesi sdobescse,“... astfelui Romanii porniti din Roma, se luptara pentru existenția, pentru limb'a si na-tionalitatea loru. —

Unde-su adi acele orde barbare? — Au perit, s'așu prefacutu séu au devenit ne-potințiose! La Dunarea de diosu există inca unu popor roman compact si unu viitorul stralucit lu asteptă, déca, — si numai déca — si generatiunile si-vor pastră caracterul si moral'a in viitoritoriu, si-vor aperă limb'a si nationalitatea romana, precum au facutu gloriosii strabuni ai loru. —

De cătu-va tempu se pare a suffă unu ventu mai linu asupr'a tierelor din Dunare; pericolele inso inca n'au incetatut pentru noi; inamicii seculari ai Romaniei — si-au schimbăt numai tactic'a. Scosotulu armorulu a mai incetatut, dar in locul acestora — s'a ivitul alte pericole, dora si mai ingrijitoare pentru noi. Inamicii nostri au se mai incercă a ne nimici cu arm'a fizica, prin sabia si focu, dar — recursu la mediulce mai rafinate, prin o trafica culturală si prin poterea loru de expansiune.

Germanismulu si Russismulu, Magiarismulu si Elimismulu, sunt de prezente factorii, ce lucra neobositu la nimicirea poporului romanu — ca nationalitate de sine, na-tionalitate politica.

Cu mai multu séu mai pucinu succesiu — toti se incercă a ne contopi si assimila. Tôte mediulce posibili se intrebuintădias spre acestu scopu, respectivintatea im-pedecarea desvoltării nóstre naționale.

Ici si colia pare că ni se facu concesiuni; dar acelea de comunu nu sunt alt'a, de cătu — amagele si — curse ascunse in florii „Timeo Danaos et dona ferentes,“ — scrie poetulu.

O astfelui de cursa, tare ne temem, este si inițiarearea unei Universităti in capitala Bucovinei. Precum scimus cu totii, acea Universitate are să fie eschisivminte germană; prin urmare nu se creiajă ea numai cu scopul d'a lati cultur'a in Bucovina, ci — precum s'a sprimatu in publicu, fora nici o re-serve — ministru austriacu de culte, dlu Stremayer, — pentru a lati cultur'a germană in Oriente, ceea-ce nu pote si — de buna sému nici nu va sè insemnă alt'a, de cătu — a germanie Orientulu!

Déca n'ar fi acăstă, atunci interesele Romanilor si si ale Rutenilor — ar fi luate in consideratiune la inițiarearea Universităti din Cernăuti, si acăstă cu atâtă mai multu; deorece cele peste trei milioane de Romani din Austro-Ungaria nu posedu pana astazi nici o scola mai nalta, si apoi Bucovina pe langa aceea că dupa dreptulu istoricu, solenelu reconoscute de Imperatitia, este tiéra romana, ea totu o data este locuita in mare majoritate de Romani si de Ruteni, èr nu de Germani!

Apretiindu noi pre deplinu misiunea Austriei d'a lati cultur'a dar adeverat'a cultura, èr nu germanismulu in Oriente, tocmai de aceea credem, cumca inițiarearea unei Universităti eschisivminte germane in Bucovina, n'ar corespunde de locu egalei indreptatir;

*) Admirandu — inteligiția, resoluția si seriositatea sublimi întreprinderi a fratilor din Gratz, nu potem de cătu a — publică cu placere acestu actu de inițiativa si a atrage asupra acelui-a atentiones generale, totu de o data scusandu in-tăriarea prin lips'a de spatiu. — Red.

si asteptările naționii romane din Austria. O astfelui de Universitate n'ar avea numai nobilul scopu d'a lati cultur'a, ci de a lati mai multu direcția germană in Oriente; de a germaniză Bucovina, si apoi successiv minte tierile vecine; de a servi ca unu pionieru poternic — nice nu alu Austriei, ci — alu Germaniei celei mari, tocmai antagon Austria, ca patriei a poporului egalmintă indreptatită, — conlucrandu la realizarea massimei lui Fichte: „Deutschland bis zum schwarzen Meer;“ si prin urmare la nimicirea poporului romanu, ca atare si ca națiune.

Fiindu patrunsa de aceste ingrijiri colonia romana din Gratz, la inițiativa junimei studiobă a tenu tu o adunare, in carea s'a decis in unanimitate, a se conlucră si agăta din resporeri, prin mediloce morali, legali si leiali, ca la inițiativa Universitate din Cernăuti, limb'a română să fie co-considerată in asemenea măsură ca și cea germană; spre acestu scopu a se petitionă — in acestu sensu, la Diet'a Austriaca, a se recurge la metropolitul Bondella, pentru intervenire, eventualmente si la Maestaten Si Imperatul si Regale.

Cu aceste afaceri s'a incredintatut subsemnatul comitetu.

Suntomu deci asiā de liberi, a apela cătra toti barbatii competenti si de influență ai naționii romane, ca să binevoiescă a ni dă mana de ajutoriu intru ajungerea numitului scopu; căci dupa parerea noastră, acumă ar fi momentul celu nimerit, acumă ocazieua cea mai bună, ca să ajungem si noi la o Universitate, care intrădeleveră să fie si a noastră. Specialmente tenerimea romana studiobă din Viena, Cernăuti, Budapest, Clusiu etc. prin acăstă se provoca si rōga, a se inscri cu noi, a intreprinde asemenea pasi la locurile competenți, mai antaia de tôte — a-se pune cu noi in contielegere in acăstă cestiu!

Confratii nostri Vienesi ar contribuit multu spre inaintarea causei, déca ar alege si ei din mediulce posibili se intrebuintădias spre acestu scopu, respectivintatea im-pedecarea desvoltării nóstre naționale.

Gra'z, in Ianuarie 1875.

Dr. Demetru Balas de Lissa, mp.

A. Diaconescu, mp.

G. At. Orescu, mp.

Diet'a Ungariei.

In siedintă de vineri, la 5 l. c. dupa cele formali se prezinta mai multe petiunii ce se strametut la comisiunea de petiunii.

Urma ordinea de di: continuarea desbatelor generali asupra proiectului de bugetu pro 1875.

A. Zichy ce pronuncia pentru primirea proiectului de bugetu ca base la desbaterea specială, accentuanu apoi că multele atacuri si invinuirile ce se feceru pana acă regimul actual, nu sunt tôte basate; de aceea reflecta pe cei ce ambia să surupe ministeriul, să fie cu luare-aminte, că acestu regim inca a lăsat unele inițiative si va mai luă, la tota intemplarea, pentru a scăpa tier'a din necasă, dar nu se poate face asiā ceva numai de cătu nici prin regimul actual, nici prin orii care altul.

B. Solomyossy si-sprime dorintia de a se grupa partidele din nou, dupa principiu; atacă pactul dualisticu, acusa pe ministrul de finanțe că ar fi pră negligente, de-ora-ce nu a mediulce redicarea bancajelor naționale, si se pronuncia contra proiectului din cestiu.

C. Kerkopolyi partenesce postea totu proiectele lui Ghiczy, aratandu că numai pe calea desemnării de acăstă se poate restabili ecilibriul in caze'a statului. Dupa acestea reflecta, că la bunastarea cassei statului se recere ecouomisare nu numai din partea acestuia, ci si din a senguratelelor; apoi se incercă a documenta, că pusetiunea de astazi inca nu e de desputeru, de-ora-ce — desi potintia de a plati dările e debilitata, totusi tier'a are potere mare de productiune, ceea ce trebuie să insufle speranța fie-cui. Polemisarea apoi en Lonyai, aratandu că roile de astazi nu se datează din tempulu mai nou, ci ele in mare parte provin din gresielele comise in primii trei ani de guvernare de la 67. In urma cochetării cu Tisza si dorescă, ca să se delature

ori ce diferintie de principii ce nu-su la ordinea diley si se concentre tota poterile pentru a esecută planurile ce-su la ordinea diley si in cari se vedu a fi uniti toti adeveratii patrioti.

L. Perényi invins pe Kerkápolyi că sub elu, ca ministru de finantia, s'au comis cele mai mari si daunatiōse gresiele in finantiale tieriei, de ora ce elu atun i n'a predicitu economisare, ci a fortat multime de spese prin argumentulu, că statele de cultura au mari trebuinte. Dupa aceste — dest membru alu partitei deakiane — se pronuncia contra primirii proiectului de bugetu present ca base la desbaterea speciale; caci primireni ar denota votu de incredere facia de regimulu actual, incredere inse nu pote sè-i dbe nemene, de ora-ce nu dà probe că s'ar nisui se delature nu numai reu'a, ci totu odata si daunatiōa politica de pana aci. Critica apoi intręga sistem'a de guvernare si aréta, că lipsece din tota institutiōnile de pan' aci si cea mai mica urma de practicitate. Intóna desfetele si apoi insira daunele provenite din administrarea cea rea a justitiei si a lucrurilor publice.

Reflecta apoi la ruinarea comerciului si a industriei si accentua că mai multu pondus'a puse pe redicarea de bulevarde. In urma apeledia la toti patriotii din Dieta si ii invita a nu vota acestui regimul bugetulu, caci ar si nu numai daunatosiu, dar si pecatu a-lu mai sustiné la potere. In urma constata, că partit'a guvernamental le-a sustinut'o pan' act numai numele lui Deák, astadi inse ea numera abia la 60 de membri si asiā nu mai are dreptu de existentia; deci recomanda constituirlea de partite noue, conduse de principie salvatorie, si acest'a se temple nu numai in Dieta, ci si in publicu peste totu.

V. Toth cerca a restrange atacurile contra sistemei de guvernare si intóna că prin denumirea amplioati'orū administrationali nu s'ar ajunge ceva mai practic si mai bunu, de ora ce totu din coi ce su acu amplioati s'ar si denumi. In urma apela si redica benefacările pactului dualistic, si apoi si-sprime dorint'a de a se poté forma partite noue in Dieta. La fine primesce proiectulu de sub intrebare ca base la desbaterea speciale. —

Siedint'a se redica.

In siedint'a de sambata, la 6 l. c. dupa cele formali se presenta o petitiune oficiale a lui A. Mustyánszky contra lui V. Babesiu, prin care se cere estradarea acestui-a pentru a se intenta procesu de presa, din cauza atacurilor ce se fecera comitelui Ivascovicu, prin o corespondința publicata in „Albina“ din anulu trecutu.

Se stradă comisiunii de imunitate pentru opinare si referare.

Se prezinta mai multe petitiuni ce se strametu comisiunii de petitiuni.

Urma ordinea de di: pertraptarea petitiunilor din seri'a 59.

Raportulu coraissiunii de petitiuni se primesce.

Urma alu doile obiectu alu ordinii de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 1875.

M. Jokai re-improspeta unu svatu a lui S. Székely, ce-lu dede consangeniloru sei cu ocasiunea deschiderii unei colepte pentru acoperirea deficitului de la teatrulu national magiaru, si care consiliu suna: „Vi trameți 1000 de florenti si unu svatu bunu: nu spesati mai multu de cătu vi-su venitele.“ De aci trece si aréta că Ungaria, pentru a jucă o rolă intro statele de civilisatiune, a spesatu mai multu de cătu căte venite a avutu, foră ca sè fie avutu ceva folosu de aici. Recunosc că acesta vina cade asupra tuturor patitorilor, dar doresce ca sè se delature retele si de aceea va sè votedie bugetu numai acelui regimul, care va sè guverne dupa e alta sistema, mai buna.

Accentua că armat'a comună si hovedii trebuie susținuti, inse trebuie redusu tempulu de servitii; aréta apoi că din aploiatii peste totu ar trebui dimissionati cu gramad'a, caci chiar multimea loru impedece iutimea in masin'a statului, de ora ce mai tota afacerile trecu căte prin o suta de mani. In urma reflecta, că Austria esploratia mai tota venitele Ungariei, si de aci invins regimulu că na e mai ingrijitoriu de bunastarea statului. Astu-feliu se pronuncia contra primirii bugetului

in generale, de ora ce regimulu actual nu velesce a voi sè se lase de sistem'a cea rea de guvernare de astadi. —

M. Úrményi si N. Éber se pronuncia pentru primirea bugetului in general, ér S. Patay cere respingerea lui.

L. Mocsáry reflecta lui Tisza, că daca incéta a luptă contra pactului de la 67, atunci si-a nimicitu principiul fundamental alu partitei sale. Dupa aceea intóna, că Ungariei nu pote sè scape de reu pana candu va mai susta pactul de la 67, de ora ce greutatile ce se impunu Ungariei prin acestu pactu, i pestreccu poterile; de aceea nici nu pote fi vorba da redicarea dărilelor, candu se vede că si cel de pan' act nu le potu plati cetatienei. In fine se pronuncia contra primirii bugetului. —

In siedint'a casei representative de luni, 8 l. c., dupa cele formali urma ordinea de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 1875.

Ministrul-preservedinte S. Bitto reflecta, că invinuirile ce se fecera regimului in decursul desbaterii asupra bugetului sunt cu totul lipsite de base, de ora ce regimulu este gag'a cu proiecte de reformare si de activitate in mai multe direcțiuni, inse doresce a pasi cu ele naintea Dietei dupa ce prin votarea bugetului va avea tempu linisitul si liberu de neasuri finantiali momentani. Asia imparatiosce că s'au facutu lucrările preparative pentru reformarea sistemei de guvernare, pe baza principiilor de decentralizare; acemenea se lucra pentru redicarea bancei nationale, inse nu se poate ajunge la deslegarea costiunii numai de cătu, caci mai antaiu trebuie regulata valut'a, ceea ce se poate numai in contilegere cu cealalta parte a monarchiei.

Ce se tiene de invinuirea că regimulu n'ar fi esserciatu destula influintia la votarea bugetului comunu, responde că s'au facutu cătu s'au potutu; a cere inse micsiorarea speselor pentru armata, in unu tempu candu totu statele Europei cérca din respoteri a se armă, acest'a nu se poate. In urma constata, că regimulu purcede dupa o programa fissata in restabilirea echilibriului in cass'a statului. Astu-feliu doresce mai antaiu delaturarea speselor finantiali acute, pentru a castiga tempu liberu sè se apuce de reforme radicali; apoi vor se urmu proiectele de reforme in administratiune si justitia si cele pentru intrebuintarea potrivita a bunurilor statului si peste totu pentru redicarea potintiei cetatienei de a solvi dările.

In fine recomanda primirea bugetului, si a proiectelor de dare, intonandu că bugetu trebuie sè se votedie, ér acoperirea deficitului si poté ajunge ori numai prin dările noue, ori prin imprumutu, ceea ce nu pote duce la bine. —

E. Horn sustiene, că regimulu a comisso forte multe gresiele si a fost neglijante in multe privintie, recunosc inse că crutiārilo in administratiune — daca e vorba sè fie Ungaria statu civilisat — potu sè fie numai asiā de ne-insemnat, in cătu nu se poate asteptă prin ele nici decătu delaturarea reului actual. Dupa acestea invins regimulu pentru ne-economisare la căile ferate si la tote intreprinderile, si accentua desconsiderarea din partea regimului atatu a industriei cătu si a comerciului, precum si intardiarea nejustificavera a redicării bancei nationale. In urma estor'a si-sprime ne-incredere facia de regimul si core apoi respingerea proiectului de bugetu. —

Siedint'a se redica. —

In siedint'a casei representative de marți, 9 l. c. dupa cele formali urma ordinea de di: continuarea desbaterii generali asupra proiectului de bugetu pro 75.

Primul vorbitoriu e L. Paczolay. Elu premite că n'a studiatu din de ajunsu proiectul de bugetu, dar — avendu incredere in regimulu actual, lu-primesce de base la desbaterea speciale. Se acupă apoi de scarmenă pe M. Lonyai, cercandu a aréta, că acest'a a causat multe mari daune materiali tieriei, de ora ce candu a fost elu la potere s'au prestatu cele mai multe proiecte de concisiuni, ce casinara cutierarea si destramarea cassei statului. — Dupa acestea so indreptă catra c. Tisza, scremenu sè-demustre naințea lumii — ce se vede că Paczolay o tiene de

orbita — că regimulu de la 67 in căce au facutu forte multu pentru redicarea spiritua'e si materiale a tieriei, de ora ce au redicatu multime de scoli si au pusu in vietia nu puine investițiuni, de aci se sfarma sè deduca că cetatienei sunt de vina, prin nepassesarea si negrigint'a loru, daca nisuntinile regimelor de la 67 pana astadi n'au adusu fructele intentionate. In urma saluta pe Tisza, petrunsu de cea mai viua placere, că — deși tardiu si numai dupa ce tier'a a constrinsu prin opiniunea publica, pronunciata cu ocaziunea alegerilor pentru două periode legislative — totusi si-a venit u inori si s'a rezolvit a se alatură vederilor majoritatii, de a cercă adeca crearea fericirii Ungariei pe baza pactul de la 67.

Contele M. Lonyay reflecta la atacurile cei i se fecera prin ante-vorbitorul Paczolay, aréandu, că sub tempulu participarii sale in ministeriu s'au votat si proiectat concessioni de cele favorabili său celu pucinu nu multa daunatiōse pentru finantiale tieriei. Totu de odata respinge si recriminatiunele adresate lui Tisza, caci numai recunoscintia merita cei ce se sciu abstrage dela continuarea luptei pe baza principiilor opositiunii articulului XII din 67 — atunci, candu e necesitate de concentrare a tuturor poterilor, pentru a scapă tier'a de perile ce o amenintia cu perire.

C. Ghiczy luă in urm'a estora cuventulu si vorbi peste două ore. Elu critisă forte fundamental si areta nepracticitatea executării programelor lui Sanyey, Lonyai, Tisza etc. relative la restatorica echilibriului in cass'a statului. Astu-feliu aréta, că economisările ce se intentiunedia prin reducerea speselor, nu potu se produca decătu daune administratiunii, de ora ce astadi este o administrare nedepinete in Ungaria, nu inse ca nainte de 67 o guvernare provinciale, dependinte de la ministerie din Viena, si asiā se recere aci unu personalu mai mare de cătu atuncia. Dupa acestea desfasura că in privint'a restaurării finantiali peste totu esiste intre barbatii fruntași ai parlamentului mari divergintie de proceduri, cari inse s'ar poté compune in urm'a urmelor in două direcțiuni opuse: unii dorescu adeca sè se redice momentanu dările directe, pentru a se castigă tempu, liberu de grigie finantiali la momentu, si asiā a poté purcede in liniște la introducerea reformelor si institutiunilor ce au a mari venitele statului fora a ingrenării pe cetatienei, si a redicării potinti'a acestor'a de a plati dările; altii dorescu sè se ajute la momentu prin imprumutu si prin introducerea de dări indirekte si sè se cerce apoi numai de cătu a se pune in vietia reformele si institutiunile ce vor sè intarésca bunastarea poporului, ér dările directe sè se urce mai pe urma.

C. Ghiczy nu poate nisi decătu parteni politici'a din urma, caci cass'a statului reclama ajutoriu momentanu, ce se poate ajunge numai prin dările directe ca mai secure, ori prin imprumutu. Cesta din urma inse se vede că au ruinat u inor'a si de aceea trebuie inculpatate. Ce se tiene apoi de dările indirekte, acestea sunt asupritorie mai alesu pentru poporul seracu si astu-feliu prē nedrepte; de aceea elu poate parteni numai dările directe ce le propuse, caci priu acestea se ingrează mai multu cei avutu. Aci apoi accentua, că bani, la tota iotemplarea, trebuie procurati la momentu in cass'a statului, de ora ce numai fiindu departata grigia de speselor momentane, se poate cugetă si lucră seriosu la regularea finantelor. In urma dechiara, că elu a intrat in ministeriu nu din ambitiune si nu pe deplinu convinsu, că va scapă tier'a din nevoi, ei din imprejurarea că nu se afara poteri mai tene're si abili, cari sè aiba curagiul a-si pune in joc reputatiunea si a se face neposibili in viitoriu, — priu intreprinderea de a essecută una lucru, pre langa care eră mai multu probabilitatea de nesuccedere, decătu de resolvare fericita. Reflecta aci apoi că elu asta mantuire numai in primirea proiectelor sale finantiali; de aceea le recomanda de nou.

Siedint'a se redica. —

Desbaterea generală asupra proiectului de bugetu pro 1875 s'a continuat in siedintele de mercuri, 10 l. c. si de joi, 11 l. c. Numerulu oratorilor prenotati eră inca mare, dar parintii patriei si-perdura pacienta a de a mai asculta. Astu-feliu a urmatu, că

mai toti cei ce voiau a-si spune vaintea tiei vederile loru in obiectul din cestiu, prin imprejurarea asta fusera indemnati a recede de la cuventu. Intre acestea fura si deputatii nationali, Mileticu, Babesiu si Costici, cari se pronunciara in scurtu ca aderinti ai principiilor desvoltate de Politu.

La urma in siedint'a de joi s'a pusu la votu proiectulu de bugetu, care s'a si primiu de base la desdaterea speciale cu o majoritate forte insemnată.

Cu tota acestea ministrul-preservedinte se scola si roga pe parintii patriei, ca sè-si intrerupa si amene consultările pe cătu-va tempu, caci guvernul se asta indemnati a astern Majestății sale unu raportu despre situatiunea prezente a tieriei si a partitelor din Dieta; dechiara apoi că prin acăstă ministeriu intentiunedia a delatură ori ce pedecea, ce s'ar opune incercărilor patrioticilor de a se compune o partita tare si solidară, carea — abstragendu de la opusetiunile contra a orice cestiu ce nu-su la ordinea diley — sè sprigiuiesca unu guvern esită din si nulu ei.

Astu-feliu s'a prorogatu Diet'a pe tempu nedeterminat si s'a deschisu crisia ministeriale. —

Gratz, 30 Ian. 1875.

Jun'a societate literaria a coloniei romane d'aci „Santael'a romana“, inițiată in 1/13 Ian. 1874, s'a organizat acum definitivmente pe bas'a statutelor de cururu aprobat prin guvern. De oficianti ai societății sau aleșu: G. A. Orescu președinte; I. Pană vice-pres. A. Diaconu secretar, si G. Ardeleanu cassariu.

Societatea nostra este compusa mai cu séma din studenti dela universitate, technicos, si academ'a comerciala; apoi din doctorandi si doctori, ce potreccu prin Gratz pentru a dapuna ultimele esamene său pentru a practica, — peste totu din Romani de prin tota tienuterie Daciei cis- si transcarpatine, ce — atras de bunele scole superioare d'aci, apoi de frumuseti'a naturei, s'a concentrat in pictoresc'a, sanatos'a si romantic'a capitala stiriana.

Scopul societății noastre este literariu-societalu, precum si ajutorares membrilor seraci. Ea tiene de două ori pe luna siedintie, in cari se cutescu dissertatiuni, se tienu discursuri scientifico-literarie, declamatiuni, si se canta de catra corulu vocalu arie nationali s. a.

Baș'a unei biblioteci s'a pusu deja in anulu trecutu, ér in anulu prezente bibliotecă a sa immultitudo, desl — nu chiar in acea mersu, precum s'ar do-i: cau'a este, caci societatea nostra este avisata numai la destinatiuni din partea membrilor sei si la modele contribuirii lunare ale acestora.

Pana astadi, jun'a nostra societate n'a fostu atât de conoscuta, cătă sè aiba fericirea a fi ajutorata si sprinuita mai cu de adinsul din partea onorabilului publicu romanu; ni vom dà incepsu insintia a coresponde chiamat' nostru si asiā speram că vom si intempiu in publicul romanu sprinuitu necessariu.

Primul gratia diuarie: Albina, Trompetă Carpatilor, Orientul latinu, Transilvania, Convorbiri literarie, Poporul, Semenatorialu, Gur'a satului, Cocosiu rosu, si la inceputu inca unele. Aci insiratle prē stimabile redactiuni sunt regate deci a primi din partea nostra cea mai caldurăsa multiamita, rogandu-le totu odata, a ne tiené si pe viitoru in acestasi favoru.

Totu diarele, si ori ce privesce societatea, rogămu a ni se adresă: „Gratz, Café am botanischen Garten.“

G. At. Orescu, A. Diaconu, presedinte. secretar.

Oradea-mare, 7 ianu 1875.

Referitoriu la asiā classatulu „Scandalu“, intemplatu in Oradea-mare cu ocazia unei deschiderii solene a Societății de lectura, — dupa ce au luat notitia mai totu foile, unele in unu felu, atele erași intrătalu, foră inse a se denota fidele fontană si imprejurările de nascere a acestei intemplari, — subinsemnatii, ca membri ai societății, ne siemtimu indatorati a dà o deslucre si a chiarifică lucrul, pentru ca publicul romanu să poată judeca faptul dupa meritu.

Eta aci deci ce scurtu istoricul societății de la inceputul anului curint, eu evenimentele cele mai principali, cari au datu ansa la escarea scandalului din cestiu:

Societatea — proshiamă de conducători alu ei — la inceputul anului scolaristic curint — pe fostul redactor alu diariului „Patria“, Dlu Franciscu V. Olteanu. Acest'a, dupa ce obtinut aprobarea dela forurile competenti, si-a si ocupat postul si incep funcțiunea de atarele.

Primele siedintintie fusera conduse foră scotomu, spre multumirea generale; inse

abiă se tienura 3—4, cindu discordia se să intre în sinulu societății noastre.

Prima ansa se dede la luarea concluziei, de a se anunță prin diuarie constituirea noastră de estu-tempu.

Aci domnul Conducatoriu, în fruntea unei comisii de 5 — esmîse din sinulu societății pentru deliberarea costiunilor curenti, cercă a împedecă publicarea constituiri noastre — și prin diuariul „Albina“, insc fără a-si potă ajunge scopulu, dosi se opintă face pressiuni; ba chiar aducend motive destul de condemnabili, precum: *sun inamicu persoñal alu redactoreñu de la „Albina“*, căci om lucratu pe dñe terene politice, deosebite unulu de altulu, și de aceea nu voiescu ca numele meu să figurede in diuariul Albina. De aci urmă că publicarea constituiri nă urmatu in „Albina“ in același tempu, cu cea din celelalte diuarie romane. Amenarea acăstă dă ansa unor membrui să interpeleze în cestiunea acăstă a domnului conducatoriu; acăstă iuso response, că pe acelu membru, care va mai cutesa a-lu interpellă, lu-scote afară; căci conducatoriu nu e responsabil naintea nici unui membru, de ceea ce face, decât numai facia de guvernură. In urmă este proceduri necalificabili se ecăra mai multe conflicte, cari apoi se finira prin parasirea siedintei din partea lui conducatoriu.

De la acăsta clipita nă mai fostu in societatea noastră de buna, căci disparu si umbra de armonia. Cu greu mare inse, succese unor membrui a complană in cătu-va diferențiele, si a restitut armonia cea atâtă de neceasă intre membrii unei corporatiuni.

Astu-feliu intruniti membrii, insa in o armonia fortata, se apucara a se pregati pentru deschiderea in modu solehu a societății. Să statoriu in principiu unu programu, in care eră și o disertatiune. Pentru acăsta producțiune se insinuara 3 teneri, dintre cari societatea cu unanimitate alese si desemnă operaculu lui Traianu Metianu, clericu absol. si jur. in cursu I., ca pe celu mai bunu si mai acomodatul solemnită de deschidere. Domnul conducatoriu inse se amestecăsi aici, si — dandu unu nou documentu despre cunoșterea chiamării sale de conducatoriu — statorl arbitrante, pe barb'a domniei sale, dupa cum i placă a se esprime, — unu altu programu, pe care in-dede publicitatii, fora a mai cercă consensul societății. Acestu pasiu absolutisticu se intreprinse din partea lui conducatoriu pentru a intrude din programu unu operat a lui T. Farkas, favoritul lui conducatoriu. Prin acăstă a calcatu lui conducatoriu decisiunea societății in doue privintie: antau că a intrusu in programa o disertatiune noa, neprimita de societate; a două, că acăsta disertatiune a lui Farkas a pus-o in locul destinat pentru disertatiunea lui T. Metianu.

Membrii societății, cindu prin foi programulu falsu, in siedintă prossima interpelara pe domnul conducatoriu și in acăsta cestiu. Responsulu la acăsta interpelatiune inse mai că intreću in necalificabilitate pe celu de la primă interpelare, si apoi erasi o tulii domnului conducatoriu la fuga, firesco in sperantă a că societatea dōra va fi necesitata a-lu rogă de iertare si a-i dă droptate și lucru si abitraminte. Se insielă inse amaru, căci membrii societății nă au afiatu de neceasăriu se roge de iertare po tiranisatoriu, ci se constituira de nou intadă, pentru a rezolvi cestunile referitorie la deschiderea solenă, căci terminul eră fōrte aproape.

In diu'a urmatōia insa ce se vedi! Conducatoriuu conchiamă o siedintia la sine acasa, — căci lu-dorea blamagiu — pentru de a cercă să-si ajunga propusul. Nici că eră să se insile de totu, de ora ce la acăsta siedintă participara mai numai partisansi de ai sei. Aci se facura unele și pe placu lui conducatoriu, foră ca să se pōta stramută decisiunea societății, relativă la program'a statorita prin o majoritate. Cu tota acestea lui Farkas, desi fū rogatu din tota părțile, — nici-decum nu voi a cede de la poziția ocupata, si inca nici atunci, candu 4 diletanți dechiarara, că nu voru luă parte la execuțarea programei, deca nu va repasi lui F. Tōte fura in desertu, chiar si pronuncia a resolutiune a coloru lovit de absolutismulu conducatoriuu, de a provoca o demonstratiune cu ocasiunea siedintei solene.

Interesele societății indemnara intr'acea pre cătă-vă din cei mai afundu cugetatori, si invite pe lui conducatoriu, ca să aplaue diferențiele si să ceră a evită neplacerile ulteriori, medilocindu retragerea de la producțiune a lui Farkas.

In fine nu ajută nici o rogare, si asia vediondu membrii că conducatoriuu nu voiesce să evite neplacerile, se rezolvira a pedepsi abusulu prin o demustratiune contra lui F. candu va ascinde la tribuna. Se rezolvira a indeplenif inse acestu propusu numai daca la siedintă solema nu va participa Ill. Sa lui eppu patronatoriu ori alti demnitari.

A sositu diu'a desemnata pentru siedintă solena. Dlu conducatoriuu inse — in locu se fi cercat a molcomi spiritele iritate, a co-

misu unu actu din cele mai atitietorie. Elu adeca a medilocită, ca să asiste la siedintă solena o glōta de haiduci de ai politiei, pentru de a infrenă pre cei ce ar cutesă să-i dea de golu pocatele. Acăsta imprejurare apoi a si fost datatoria de tonu, caci ea resolvă pe cacia, la acaroru adresa erau avisati acesti panduri — să-si escute propusul, abstragendu acu de la ori co consideratiuni; de aceea ei au si fluerat pre dlu Farkas, candu s'a situit la tribuna.

Această e istoricul societății din Orade de astă toamna pana acumă, si acestea au fost imprejurările intre cari s'a indeplenit asiā numitul „Scandalu.“

Din acestea, cei nepreocupati vor sci a deduce, ce a indemnăt tenenerimea să indeplinesca acestu faptu demonstrativ si contra cui s'a indeplenit elu. — „Mai multi.“

L. Oravita, in fauru st. n. 1875.

Este detorintă publicistica, si „Albina“ căreia a si-impleni cu santenia acăstăchiamare, de a se interesă despre totu catingen de aprope pe poporul nostru si a comunică intregei lume romane totu ce se indeplinesc in ori care anghiu locuit de Romanii, fie spre binele fie spre daună acesăto. In ambele casuri poporul nostru pōte si trebuie să tragă nvestigaturi din atari raporturi.

Vinu aci deci a incunoscintia si eu, că in pretur'a Oravitei s'a inceputu dejă alegerile membrilor comunali si a primarilor. Este inse interesante a scă, că la aceste alegeri mai peste totu s'a pus in luerare abusurile si insielatiunile domnesci.

Etă aci unu casu, dintre cele multe, dar nu dōra unică in Ungaria cea fericitoria de popora.

In 2 l. c. calatorindu prin comună curatul romana Agadiciu, vediui la cas'a comună multime de poporu adunat, cea mai mare parte inse inspirata — de spiritul unei plăceri pre intusiasmante, dupa cum e de comunu, candu omenei indeplinesc fapte incoronate de victoria, fie acăstă chiar si contra moralei. Cugetămu că este dōra atare petrecere, de-su omenii in asiā voia buna, curendu inse me astăi insielatu, candu adeca observai la o parte o grupa linisită, standu ca uitata si arestandu dupa facile loru fruntasi si adeverata machuire. Me apropiai de acesti observatori calmi si seriosi si ii intrebai despre secpulu multimei adunate. Ei mi-rospunseră intadă, cu o adunca superare, că astăi s'a survenit aci unu actu de trista memoria pentru comun'a loru — alegera primariului locale, a unui jidetu. Intielescă aci in data uimirea acestor si inspirarea multimei; — me apucăi deci a li reflectă, că de ce n'au lueratut toti cu poteri unite, ca să nu se alăgă jidetu, ci una romanu, ori care să fie fostu acel'a; căci e rusine mare pentru o comună curatul romana, si materialminte cam binecuvantata, să alba de primariu pe uniculu jidetu ce se astăi in comună. La acăstă inse bietii omeni, superati pana la sufletu mi-respusera, că ei a cercat a face totu ce se potu, dura nu s'a pututu face multu, căci astăa a fost voia nu numai a lui notariu cercualu Filipovicu si a lui pretore Vuia, dar si a capelanului V. P. cari toti se lasara a fi sedusi de darurile jideturui, sub diverse forme, si apoi se apucara de influențiera la cei stricati ai loru si tororisara pe cei buni ce li se opuneau; apoi si jidetu la rondula seu nu a crutiatu a-si ascură majoritate in poporu, prin adenmireni si totu felul de coruptiuni.

Astu-feliu me indepartă plinu de amaritire pentru acăstă cadere a fratilor nestricati din Agadici.

La acestea lui notariu F. cu indetinat'a-i espeptorare pōte va observă cumă jidetu este celu mai bunu si onestu omu si pōte va ave curagiul a ascură, că va lueră numai in folosulu comunei; asiā l'an auditu scusandu-si faptele gresite si altedăti. — Ei bine, deca in adeveru va fi asiā, apoi asi intrebă pe lui notariu, ce lipsa a avutu numitul jidetu a dă naiente de alegere cole... apoi erasi celea... spre corumpoara poporului ca să-si ascură alegerea, deca dupa alegere de ce a datu donuri de multiamita? — Eu nu pricepu, că de ce să faca atari spese o anima curata si cu intentiuni bune, eu atâtă mai vertosu nu potu pricepe astă si a faca unu jidetu speculant, care dă cruceriu, să capete fiorinul pentru elu. Apoi de unde să-si rebonifice jidetu spesele, de cătu de pe spinarea poporului, si la totă templeru numai pe cale nedreptă? — Mare pecatu a comisii deci toti cei trei domni, si candu s'a facutu complici sugrumării poporului prin latirea nemoralie intre fiii nestricati ai neamului nostru. Dōme 6re pana candu vei mai suferi, ca bietoul poporu să fie sedus, insielatu si terorizatu — pana la scandalu chiar de ai sei? — Domnilor cugetati odata, la Ddiu si la mam'a care v'a laptatu, deca mai meritati increderea poporului ce ve tiene si brancese din sudoreea sa, si nu uitati că nu vi si iertata a ruină poporului, pentru interesele si ambitiunile văstre, ba că prin astă a stricati noue, căci vai vă deca si pierde

poporul pacientia si se va intorce asupra-ve resplat'a cunintioasa. In urma mo miru de parintele capelanu, că si-a uitatu atatu de tare de chiamarea s'a si nu se sfiese a lati de moralisarea in turmă, concretiata pastoririi sale; do aceea dieu aci: deca mai totă vietă a si-a petrecut in latirea abusului si demoralisării, celu pucinu acumă la adunci betranetie ar fi odata timpulu a se pocat! — Cugetati toti cei pecatosi, că va veni si mortea si gri-giti să ve afle curati! ! —

Unu romanu.

Unu tristu anunciu, din partea numărsei si doișei familie, ni spune:

Ladislau Vasiliu baronu de Popp,

Președintele de senatul supremă curte-judecătorieșca din Budapesta, Cavaleriu ord. Coronei de feru clas. a II., consiliariu intiu de statu al M. Sale imp. reg. — presedintea Asociației Transilv. pentru cultur'a poporului rom., Presed. onor. la Societatea liter. rom. din Bucovina, (acă noi adaugem:) si celu mai naltu functionariu de statu de nationalitate romana in — Austro-Ungaria, etc.

dupa unu morbu greu de mai multe dile si-dede sufletul in manile Creatorelui, in 17 februarie 1875, la 8 ore de sera, in anul viatiei 56 si alu pretericitei sale casatorie 26-lea.

Ceremonia funebre, dupa ritulu besericei greco-catolice, se va tiona in 20 februarie, la 3 ore d. m. la locuinta din strad'a Morarilor Nr. 8.

Osamintele repausatului se voru transporta la Reginu in Transilv. unde se voru depune spre eternu repausu in cripta a familiare.

Fia-i tineră si usiora si memor'a binecuvantata!

Lu deplangu: Socia Elena Popp nasc. Olteanu, fii si fiicele: Aurelia, si cu sociului acestei'a Vasiliu Iurca, deputatul dietale, Elena, Aureliu, Juliu si Alessandrina; rudeniele mai de aprope: Avramu, Anna, Veronica si Elisabeta Popp, Anna Olteanu nasc. Popu-Maior, Ioane Popu-Maior, Constantin Olteanu, Amalia, maritata Giorgiu Filipu, Anna, maritata Nicolai Siandor si Vistea si cu fii sei; in fine lu-deplange o multime de amici si cunoscuti, aduncu stimatori. —

Varietati.

+ (Necrologu.) In 2/14 fauru a. c. reposă, er in 4/16 fi petrecut la odihnă eterna in cimitirul de aici de la Kerepes, comerciantele de aici si membru la Reprezentanti'a fundației Gozduiane — Nicolau Ioanovicu, in etate de 55 de ani, lasandu dupa sine in mare doiu pre veduv'a sa Maria nasc. Dragosiu si o numerosă familia. — Fie-i tineră si usiora!

(Balu roman in Viena.) Comitetul arangiatoriu alu balului romanu din Viena are onore a anunciat, că acestu balu alu carui patronatul avura bunavointia a-lu primă domnue: Matilda Dumba, Maria de Filisianu si Elena de Marenzeller n. Bibescu, se va tiona in 27 fauru st. n. a. c. in „Grand Hotel“, la care invită cu onore intregu publicul romau.

Venitul este menit pentru sustinerea cabinetului de lectura alu societății academice „România-Juna.“ — Pentru comitetul arangiatoriu: Dr. Hosann, presedinte; I. Munteanu, secretar.

(Multiama din anima) se aduce din partea intregului sinodu parochialu din comunitatea Sisturovetiu — bravului proprietar si conlocutoriu Avramu Pecurariu, — carele din marinimositatea sa a binevoită a oferi pre sănătatea nou edificandei bisericăi din locu o suma însemnată de 1000 fl., adeca una mīa florini v. a. Deci pentru acăstă jefu bine-primita ce o aduse spre edificarea divinului facasius — subsomnatulu, mi-tienu de cea mai placuta detorintă, in numele susținutu sinodului, a-i aduce domnului Avramu Pecurariu, demulnui si zelosului beneficatoriu — multiama si recunoscintia publica, ofstandu-i din bagrele animei, că provedintia cerșea să-i indelungăsca firul vietiei, să-lu tinea intregu, sanatosu si fericitu, dimpreună cu onorat'a-i familia si să-i immultiesca averile, spre a mai potă contribui inca multi ani pentru scopuri de cultura, morală si națională. — Sisturovetiu, la 28 Ian. 1875. — Georgiu E. Bocu, docintor rom. gr. or.

(Se aduce spre scris onoratul publicu romanu), că comun'a sanctulu Georgiu din suburbii Timisiorii arangiedia la 8/20 fauru in sal'a otelului „Regi“, din Fabriciu, una balu in favorul scoli romane, atatu de cerceitate din mai multe părți.

Aducandu acăstă a cunoscintia onoratului publicu, apelăm la anim'a si sintiulu

nationale alu fie carui romanu adeveratu cu acea rugare, ca să binevoiște a imbratisă cu caldura, moralitate si materialitate, acăstă intreprindere.

Pentru mai bună controlare si evidenția se vor publica atătu numele participantilor, cătu si ale contribuitorilor. Contribuitorile marinimoșe, dimpreună cu list'a contribuitorilor, sunt a se adresă domnului Vlad Seimanu, strad'a principală nr. 484, in Fabriciu. — Comitetul arangiatoriu.

Publicatiuni tacsabili.

Invitatiiune.

Domnii actionari ai „Institutului de creditu si de economii „ALBINA“ se invita prin acăstă, in vertutea §. 40 din statute, la

A-dată adunare generală ordinaria, care se va tienă la Sibiu in **30 martiu 1875**, stîlul nou, inainte de amédia, la 10 ore, in edificiul din strad'a Cisnadiei nr. 7. Obiectele:

1. Raportul generale asupra operatiunilor institutului in decursul anului 1874, si presentarea bilantului.
2. Raportul comitetului de revizuire.
3. Fipsarea dividendelor.
4. Desigerea pretului marcoloru de prezentia.
5. Fipsarea si destinarea sumei pentru scopuri de folosu comunu, in sensul §-lui 69 lit. g) din statute.
6. Intregirea consiliului de administratie.
7. Alegerea revisorilor de computu pentru anul următoriu.

Dd. actionari, cari in vertutea §§. 50, 51 si 52 din statute voiesc a participa la numită adunare in persona, ori prin plenipotentiati, sunt rugati, a-si depune la cassa institutului, (strad'a macelarilor Nr. 30) actiunile loru dimpreună cu coloanele de cupon, si eventuala dovedile de plenipotentia, celu multu pană la 28 martiu 1875, stîlul nou, d. amédia la 6 ore.

Sibiu, 8. fauru 1875.

Consiliul de administratie
alu Institutului de creditu si de economii
„ALBINA.“

Citatiiune editoala.

Georgiu Variesianu, recte Marianu, din Lugosiu, cottulu Carasius in Ungaria, carele de mai multi ani a parazită cu necredință pre legiuină sa socia Susana, foră de a se scri locul unde se astă: se cităda prin acăstă a oficio, a se infacioia înaintea scaunului protopresbiteralor gr. or. alu Lugosius, ca înaintea forului matrimonial de f. instantia, in terminu de una ană si una diua; la din contra si for de densul se va urmă după lege, decidindu-se asupra cerutei totale deslegări a matrimonialui dintre densulu si soția sa.

Din siedintă a scaunului protopresbiteralor gr. or. tenua in Lugosiu in 17 decembrie 1874.

G. Pesteanu mp.
protopopu.

Concurse:

Prin decisiunea consistoriala din 31 augustu a. tr. nr. 650/B, nimicindu-se alegerea de preotu pentru parohia vacanta din comun'a Bucovestiu, in protopresbiteratul Fabricului, spre reintregirea acestei parohii se deserie de nou concursu.

Emolumintele sunt:
Una sesiune de 24 jugere de pamantu, birulu de la 140 de case si stolă indatinata.

Doritorii de a ocupa acăstă parohie sunt avisati, rec